

Pedagógusok attitűdjeinek és módszereinek elemzése hátrányos helyzetű diákokat oktató intézményekben

Készítette: Kozma Kitti
Debreceni Egyetem

Támogatók:
Nemzeti Felsőoktatási Ösztöndíj

Az előadás tartalma

1. A Kutatási probléma aktualitása
2. Fogalmak
3. Hipotézisek
4. A kutatás bemutatása
5. Az elemzés módszertana
6. A kutatás eredményei

A kutatási probléma aktualitása

<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20210301/iskolabez-arast-kovetelnek-a-tanarok-futotuzkent-terjed-a-jarvany-az-iskolakban-egyre-tobb-a-beteg-gyerek-472086> (letöltve: 2021.05.20.)

- A hátrányos környezetből hogyan lehet kiemelkedni
- Hátrányos helyzetű gyermekek segítése az iskolákban
- Roma / cigány gyermekek az iskolában
- Az iskola egy eszköz (Torkos 2005:5)

Reziliencia

- Rugalmas ellenálló képesség
- Tágabb értelemben szervezőerő (Békés 2002)
- A társadalmi hátrányok ellenére sikeresen kibontakozó iskolai karrier jelensége (Ceglédi 2012)

Hátrányos helyzet

- Az 1997. évi XXXI. Törvénycikk 67/A § szerint

Személyes felvértözödés

- Empowerment
- Az egyén a saját sorsát alakítja (Travis & Bowman nyomán, Varga 2019)

Közösségi felvértözödés

- A közösségért tevékenykedik (Varga 2019)
- A végeredmény a társadalom egyes szegmenseire is hatással lehet

Transzlétör szerep

- Aktív szereplökké válhatnak a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésében (Ceglédi 2015)
- Hiteles közvetítői lehetnek a középosztálybeli kultúrának (Adler nyomán, Varga 2019)

Hipotézisek

1. Alapvető különbségek a továbbtanulási aspirációkat illetően
2. Csak a reziliens csoport alanyai közvetítik az életúttapasztalatot
3. A roma reziliens pedagógusok küldetesként tekintek a munkájukra
4. A vizsgált 3 csoport különböző tanítási módszereket alkalmaz – elemzés alatt

A kutatás bemutatása

Alanyok:

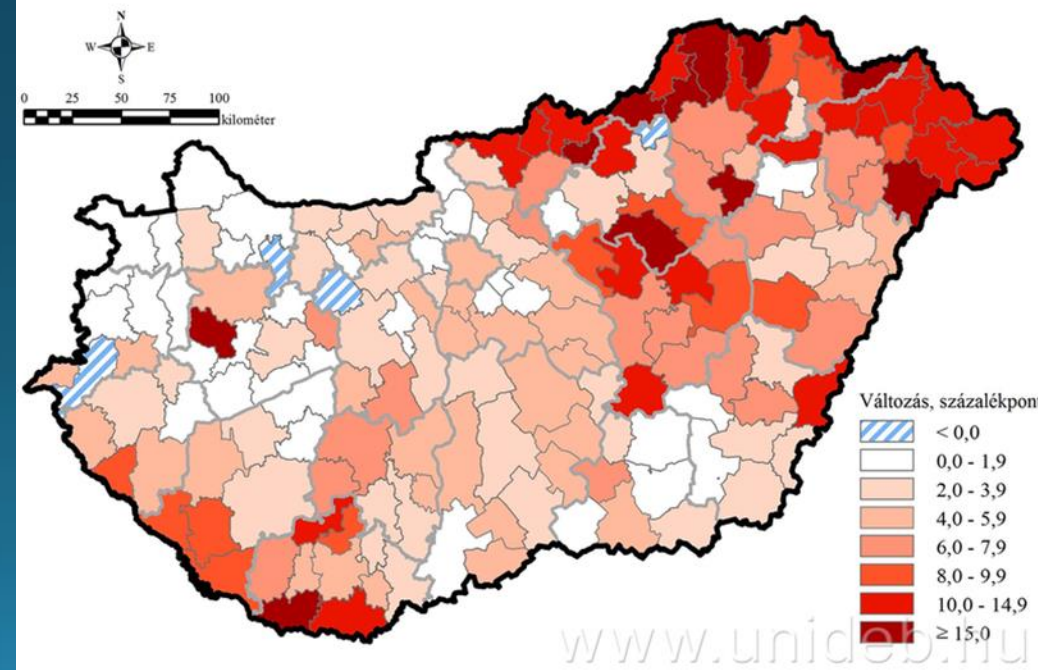
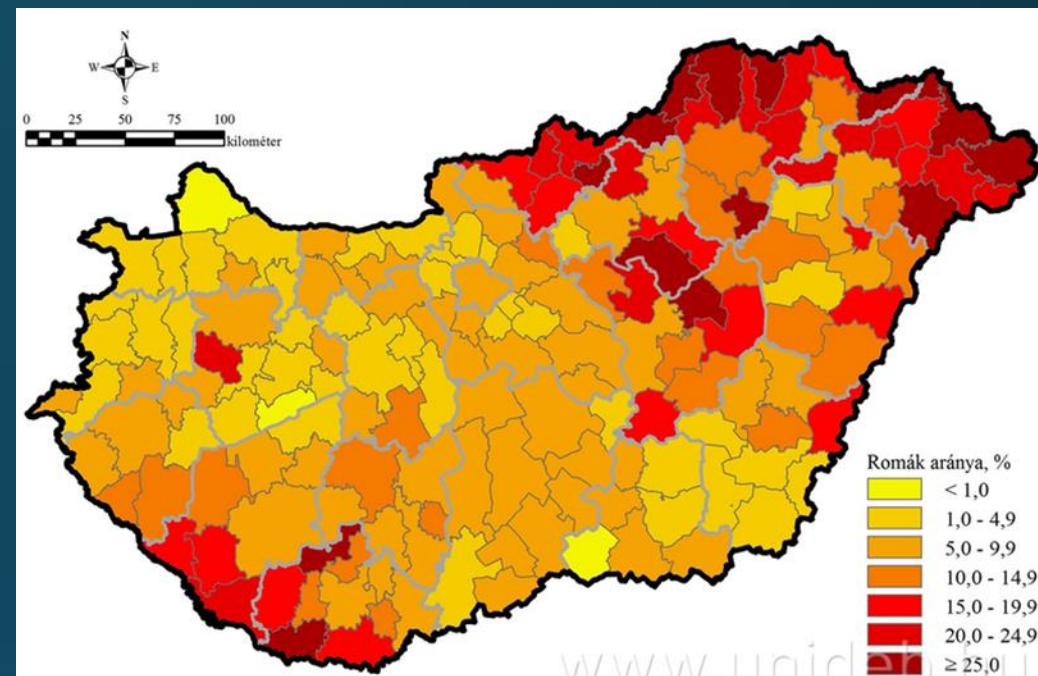
- 15 hátrányos helyzetű iskolában tanító pedagógus (N=18)
- A célcsoport specialitása miatt mintavételi metodika a hólabda módszer
- Korlátozott általánosíthatóság (csak a válaszadók oldalát ismerhettük meg)

A kutatás helyszíne:

- Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén és Hajdú-Bihar megyék

A kutatás időpontja:

- 2019. ősz (jelenleg is folyamatban van)
- Félig strukturált személyes életútinterjúk
- A szövegeken egyszerű kézi kódolást végeztünk (Creswell 2003)

Az elemzés módszertana

- Jelen kvalitatív kutatásban a Grounded Theory módszerét (GT) alkalmazzuk
- Corbin & Strauss 2014.
- Egyfajta logikai sorrendet követ
- Egy megállapítás az előzetesen felvett adatokból rajzolódik ki (Glaser 2002)
- Az elkészült interjúkból vonjuk le a következtetéseket és fogalmazunk meg megállapításokat
- Korábbi szakirodalmi művekkel összevetve

A mindennapi
élet során
megfigyelt
jelenségek

Egy
általánosan
vett releváns
elmélet

Eredmények I

- Szignifikáns különbség észlelhető a továbbtanulási aspirációk tekintetében
- A roma szülők a szakma megszerzését preferálták (kivéve 1 fő)
- A nem roma szülők érettségig szerettek volna a gyermeküknek

„...minket mindig arra biztattak, hogy tanuljunk. Ez fontos volt az életünkben mindig.” – nem roma származású, nem reziliens tanítónő

„Szakmunkásba mentem. Szakközépbe jelentkeztem, de messze volt és nem tudtak kollégiumot biztosítani és a második hely, amit beírtunk az a XY szakképző iskola volt. És vízvezetékszerelőnek felvettek. Mondanom sem kell, hogy ötössel végeztem, de utáltam.” – roma származású reziliens intézeti nevelő

Eredmények II

- Az életúttapasztalat közvetítés
- Mindkét reziliens csoportnál igazolódott, kivétel nélkül
- A nem reziliens alanyoknál is van rá tendencia

„Elkezdtem megtanítani őket mindenre, de leginkább arra, hogy mi vár majd rájuk a kinti világban, mert én nagyon jól tudtam, hogy milyen nehéz cigányként és állami gondozottként a nevelőotthoni védettségéből megállni az embernek a helyét. Törekedtem arra, hogy sok olyan dolgot tanítsak meg nekik, aminek majd hasznát vesznek. És ami nagyon fontos volt, hogy az önbizalmukat, az önbecsülésüket erősítsem és olyan képességeket fejlesszek, amik nagyon fontosak ahhoz, hogy a gyakorlati életbe helyt tudjanak állni.” – roma származású, reziliens biológia és testnevelés szakos tanár

„Próbáljuk inspirálni ezeket a gyerekeket, ha van rá lehetőségünk. Segítjük őket. Rájöttünk, hogy egy kislánynak olyan szuper jó hangja van, hogy a Baptista Szeretetszolgálat még Pestre is elvitte. Azért vannak közöttük is, meg a mi gyerekeink között is olyanok, akiket pályázatok segítségével segítünk. Csináltunk egy egyesületet és akkor próbáljuk támogatni azokat a gyerekeket, akiknek anyagi tehetségük nincs ahhoz, hogy elmenjenek egy ilyen helyre.” – nem roma, nem reziliens tanítónő

Eredmények III

- A roma reziliens pedagógusok küldetesként tekintenek a munkájukra
- Erős hivatástudattal rendelkeznek
- A küldetéstudat erős pályán tartó tényező (Ceglédi 2018)
- A nagyon erős elkötelezettség gyermekkorukból eredeztethető

„Az életkörülményeiken mindenképp javítaniuk kellene, anélkül nem fog menni. Én sem tudtam befejezni a teológiát, mert éhes gyomorral nem lehet teljesíteni. Azt hiszem, ki kellene dolgozni egy olyan stratégiát, hogy hogyan lehetne, felmérni a tudásszintjüket és ahhoz mérten.” – roma, reziliens magyartanár

„A gesztenye is csak kívülről szúr, belül pedig a legfényesebb, a legsimább. És az az igazi pedagógus, akinek van bátorsága a gesztenyét lebontani. Azt én nem tartom pedagógusnak, aki csak kívülről tapogatja a szúrós gesztenyét és finnyáskodva kritizálja a gyereket, a családot. Megérteni csak akkor tudja azt a gyereket, ha majd lemegy a családjába, időt szán, hogy megkeresse az okokat. Rá fog jönni, hogy annak a gyereknek mennyivel nehezebb helyzete van, mint egy másik osztálytársának. Hogy egy mércével nem is lehet őket mérni.” – roma származású, reziliens óvónő

<https://nlc.hu/cimke/reziliencia/> (2021.04.12.)

Összegzés

- Közösségi felvérteződés és transzlétori szerep
- Erős belső motiváció, hivatástudat
- A reziliens életútból nyert tudás elismerése
- A hátrányos helyzetű iskolákban tanító pedagógusoknak fel kell tudni ismerni a gyermekekben rejlő tehetséget
- A pedagógusoknak támogatni kell a diákokat abban, hogy tanuljanak tovább és ebben a családokat is meg kell erősíteniük
- A küldetéstudat éber tartása

Köszönöm a
megtisztelő figyelmet!

kozma99@gmail.com